

KVALITETSPROGRAM FÖR
VÄSTRA SJÖSTADEN
I TRELLEBORG

**TILLHÖR PLANPROGRAM
FÖR VÄSTRA SJÖSTADEN**

Kvalitetsprogrammet är ett gemensamt dokument för Västra Sjöstaden, Trelleborg

Syftet med programmet är att beskriva den gemensamt framarbetade målbilden och den övergripande karaktären för bebyggelsen i den nya stadsdelen. Innehållet i kvalitetsprogrammet förtydligar, tillsammans med Gestaltungsprogram för allmän plats, Planprogrammets intentioner och formulerar mer detaljerat exempel på utformningsprinciper och utgångspunkter som ska vara vägledande vid omvandlingen av området, från verksamhetsområde till en ny blandad stadsdel. Målsättningen med programmet är dels att inspirera byggherrar och arkitekter och dels att fungera som ett diskussionsunderlag i framtida plan- och bygglovsprocesser.

Kvalitetsprogrammets upplägg

Kvalitetsprogrammet är uppdelat i sex kapitel. De två första kapitlen beskriver översiktligt målsättningen samt områdets struktur och innehåll.

Beskrivningen av utformningsprinciper hanteras i de tre följande kapitlen enligt uppdelningen: Byggnader, Kantzoner samt Gårdar. Här beskrivs olika kvaliteter och ambitioner som en utgångspunkt för kommande arbete med gestaltning och detaljlösningar.

Det sista kapitlet samlar olika inspirationsbilder som syftar till att beskriva den önskvärda karaktären. Det som beskrivs i programmet, och i de utvalda referensbilderna, är exempel på utformningar och principer som kan vara möjliga att välja för att uppnå önskade kvaliteter i tillblivelsen av den nya stadsdelen.

Visionsbilder Västra Sjöstaden, KANOZI arkitekter/FOJAB arkitekter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- KARAKTÄR / IDENTITET**
- ÖVERGRIPANDE STRUKTUR**
- UTFORMNINGSPRINCIPER BYGGNADER**
Principer och ambition för materialitet, höjder och uttryck
 - MATERIALITET**
 - HÖJDER**
- UTFORMNINGSPRINCIPER KANTZON**
Innehåll och principer för mötet mellan kvarter och omgivning
 - STRANDPROMENAD**
 - GRÄNDERNA**
 - STADSGATA/LOKALGATA**
 - TORG**
- UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR**
Innehåll, flöden och möjligheter för kvarterens innergårdar; de privata, semiprivata och offentliga rummen
 - KRINGBYGGDA KVARTER**
 - ÖPPNA KVARTER**
 - DET INRE STRÅKET**
 - DAGVATTENHANTERING**
 - CYKELPARKERING**
- INSPIRATIONSBLIDER**

Dokumentet är framtaget av Kanozi Arkitekter, på uppdrag av Serneke och Granitor, i samarbete med Fojab arkitekter, på uppdrag av ICA fastigheter.

16 maj 2022, Malmö

1. KARAKTÄR / IDENTITET

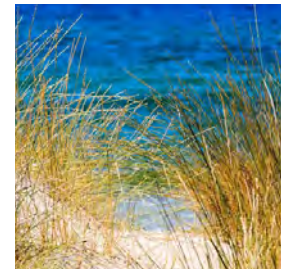
Den nya stadsdelen Västra Sjöstaden växer fram ur ett område som idag innehåller olika verksamheter, industri och ICAs storhandel. Det unika läget längs stranden, nära centrum och vid entrén till Trelleborg ger mycket attraktiva förutsättningar för bostadsutveckling. Här finns möjlighet att skapa en unik stadsdel med en tillhörande lång sandstrand och stor ny strandpark. En tillåtande och tålig ny stadsdel som är till för alla - en naturlig förlängning av dagens stadsstruktur i Trelleborg.

Områdets identitet tar avstamp i platsens unika förutsättningar och historia. Kopplingen till de befintliga strukturerna i Trelleborg, det varierande väderläget längs med havet med skiftande sol, vind och nederbörd, samt den industriella funktionen i områdets historia och får gärna speglas i stadsdelens karaktär. Materialiteten i byggnaderna kan med fördel vara grova, skiftande och kontrasterande men ska samtidigt harmonisera med varandra genom detaljer, kulörer och känsla.

En uttalad ambition om en omsorgsfull variation vill inspirera till att ge Västra Sjöstaden ett eget form- och materialspråk. Ambitionen om en variation kan då bli en del av stadsdelens identitet med diversitetet baserad på medvetna val, med utgångspunkt i platsens särart. Detta ger en förutsättning för att skapa en helhet, en medveten karaktär, och ge Västra Sjöstaden en unik identitet och karaktär.

LEDORD FÖR VÄSTRA SJÖSTADEN:

- Omsorgsfull variation
- Tåligt och tillåtande
- Havsnära och väderbitet
- Utsikt och höga naturvärden
- Ny entré till Trelleborg

2. ÖVERGRIPANDE STRUKTUR OCH INNEHÅLL

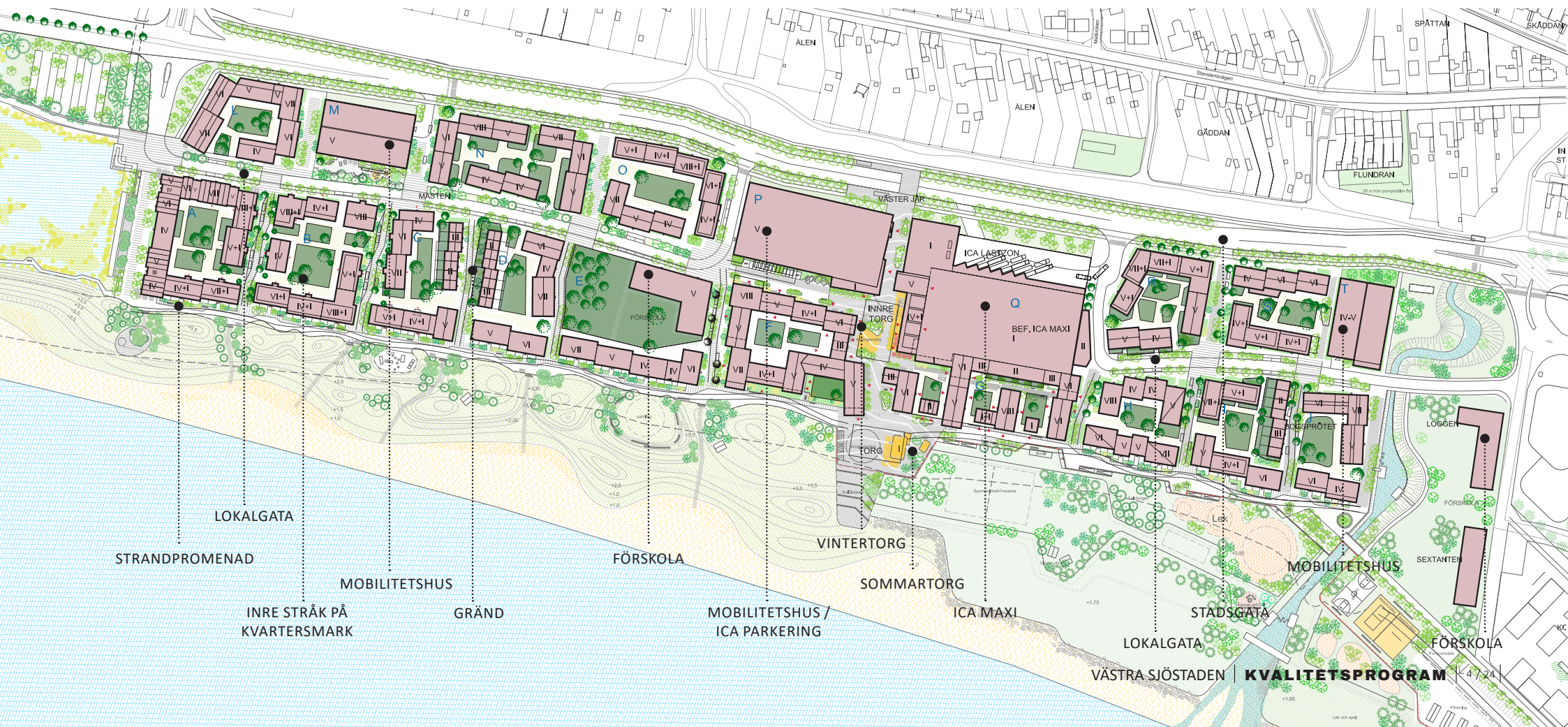
Västra Sjöstaden ligger direkt vid havet intill Trelleborgs västra infart. Den nya stadsdelen anpassas till den kommande förvandlingen av E6:an till stadsgata, samtidigt som strukturen medger etablering av de första etapperna med bostäder redan innan vägomvandlingen.

Stadsdelen får en naturlig mittpunkt kring de centrala torgbildningarna vid ICA-butiken. Söder om och längs med hela bebyggelsen planeras en ny strand med tillhörande strandpark. Strandstråket blir stadsdelens självklara rekreativa rö-

relsestråk och den nya Strandriddargatan etableras som områdets inre och sammanbindande trafikala ryggrad.

En inre, mer väderskyddad, rörelsemöjlighet ska etableras mellan och genom bostadskvarteren via portiker eller faktiska släpp mellan huskropparna inom kvarteren. Detta skapar även flera genomblickar och en öppen karaktär. Inom Västra Sjöstaden planeras det för två förskolor som kommer att utgöra målpunkter i den västra respektive östra delen.

Bilparkering anordnas i tre mobilitetshus placerade i norra delen av stadsdelen. Genom mobilitetskoncept kan husen utvecklas till naturliga noder i de boendes vardag. Här finns plats för en mix av parkering, laddfunktioner och varuutlämningsställen. Även utrymmen för återvinning och återbruk, verkstäder för cyklar, barnvagnar och elskotrar samt plats för UWS-system kan finna sin självklara placering här. Delar av bottenplanen i mobilitetshusen kan eventuellt även komma att inrymma lokaler för verksamheter.

3. UTFORMNINGSPRINCIPER BYGGNADER

Syftet med att formulera utformningsprinciper för kvarteren i Västra Sjöstaden är att inspirera till en sammanhållen och medveten karaktär samtidigt som en blandning av uttryck mellan stadsdelens olika byggnader eftersträvas och tydligt uppmuntras.

Önskan om variation betyder att de enskilda byggnaderna i stadsdelen kommer få en egen karaktär i uttryck och gestaltning. Inom varje kvarter finns möjlighet att arbeta med flera olika höjdskalor och indelningar. Materialitet och färgsättning kan också ge en mångfald som även visuellt berikar stadsdelens många olika rum och vyer.

Samtidigt som en blandningen av uttryck i de olika kvarteren är önskvärd så behöver de olika projekten samspara med varandra och på ett omsorgsfullt sätt förhålla sig till mötet med de skiftande gaturummen. Förutsättningar för fungerande och kvalitativa gårdsrum måste säkerställas.

Höjdpunkter inom respektive kvarter behöver samordnas med placeringen av höjdpunkter i kvarteren intill för att bli säkerställa god tillgång till dagsljus.

I följande kapitel presenteras exempel på utformningsprinciper, förslag på arbetsmetoder samt bakomliggande utgångspunkter och identifierade aspekter att särskilt beakta i det fortsatta arbetet.

Beskrivning av materialiteten är uppdelad mellan bostads-kvarter respektive mobilitetshus för att fånga dess olika förutsättning och behov. På samma sätt är beskrivningen kring kvarterens höjder uppdelad i kringbyggda kvarter respektive öppna kvarter.

3. UTFORMNINGSPRINCIPER BYGGNADER

3.1.1 MATERIALITET BOSTADSKVARTER

Som en arbetsmetod och för att inleda en gemensam diskussion om en ny byggnads gestaltning ska det i samband med bygglovsprocessen presenteras en färg-, form- och materialpalett med ingående val som sinsemellan kompletterar, överlappar och kontrasterar varandra. Kvarters storlek gör att minst två olika paletter skall tas fram per kvarter. Genom att dessutom främja en variation mellan de olika kvarters paletter skapar vi tillsammans en varierande och skiftande karaktär för Västra Sjöstad.

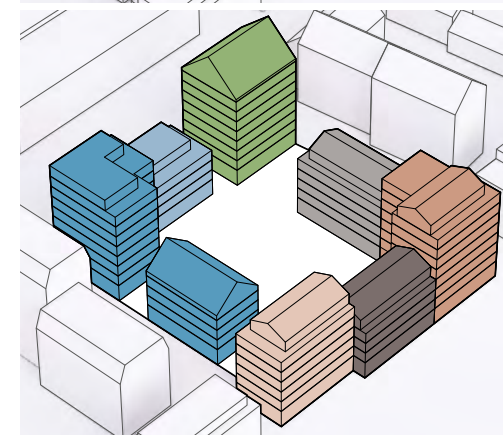
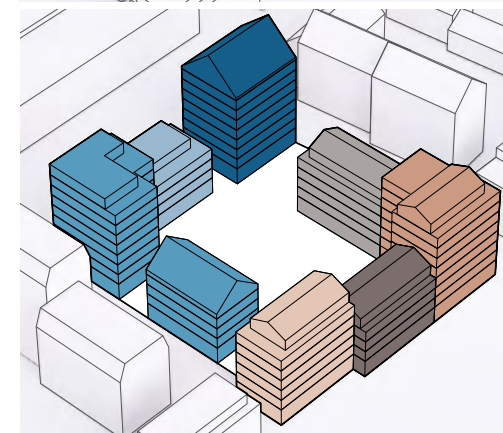
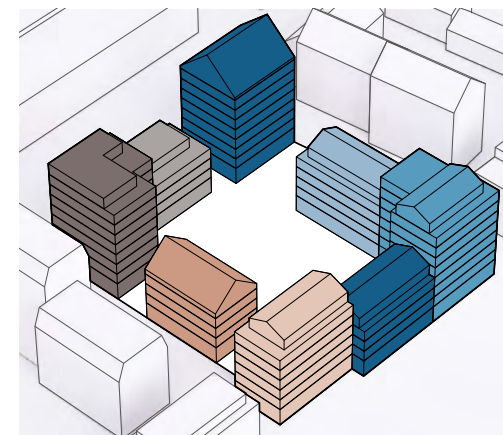
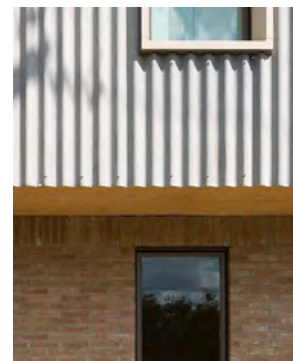
En samhörighet mellan ett kvarters olika paletter kan vara en väg att skapa en genomtänkt läsbarhet, samtidigt som det är av stor vikt att helheten inte upplevs för monoton eller storskaligt enhetlig. Inslag av kontrasterande solitärer eller avvikande byggnadsvolymer som utformas på ett medvetet sätt uppmuntras också. Den kontrasterande byggnaden kan ha en anledning att sticka ut, exempelvis att den har en annan användning (förskola, mobilitetshus etc.), är fristående eller har ett läge som gör den till en visuellt viktig markör i stadsdelen.

Tåligna material som åldras vackert och som klarar av att utsättas för vind, sol och sälta är att föredra med tanke på platsens läge och förutsättningar. Ledorden för materialvalen är gedigna, hållbara och slitstarka. Extra vikt bör läggas vid utformningen av byggnadernas möte med gaturummet. Sockeln och de två första våningarnas fasader är de element som främst påverkar människans upplevelse i en tät stadsmiljö och bör därför ges en särskild omsorgsfull bearbetning och hög detaljeringsgrad.

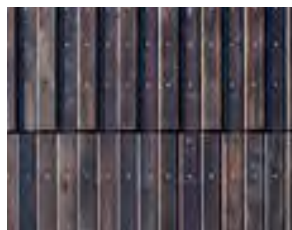
FÖRSLAG LÄMPLIGA FASADMATERIAL:

- Tegel
- Trä
- Plåt
- Betong
- Inslag och detaljer i betong, metall och natursten tex. socklar, räcken och plåtdetaljer

Balkonger och dess möjliga inglasningar ska vara en del av den ursprungliga arkitektoniska idén. Syftet är att säkra och lyfta områdets arkitektur samt att understryka vikten av det visuella uttrycket mot gaturummet. Inglasningar av balkonger är särskilt vanligt i ett vindutsatt läge och även om de inte genomförs i samband med uppförande av byggnaden skall de omsorgsfullt integreras i fasaduttrycket.

Två olika form- och färgpaletter med materialval som sinsemellan kompletterar, överlappar och kontrasterar varandra. Inslag av kontrasterande solitärer med en genomtänkt och medveten utformning bidrar ytterligare till variationen.

3. UTFORMNINGSPRINCIPER BYGGNADER

3.1.2 MATERIALITET MOBILITETSHUS

Bilparkering inom Västra Sjöstaden anordnas i tre mobilitets-hus i norra delen av området. Byggnadernas fasadutformning och arkitektur är viktig då de ligger i ett exponerat läge både mot den nya stadsgatan och entrén till Trelleborg, men också för att bidra till en trygg miljö som inte upplevs som en backsida för stadsgatan och hållplatsläget.

Genom mobilitetshuskonceptet kan mobilitetshusen utvecklas till naturliga noder i de boendes vardag. Här ser vi en mix av parkering, laddfunktioner och varuutlämningsställen. Även utrymmen för återvinning och återbruk, verkstäder för cyklar, barnvagnar och elskotrar samt plats för UWS-system kan finna sin självklara plats här. Delar av bottenplan i det centrala mobilitetshuset mot torget och ICA-butiken kan eventuellt komma att inrymma verksamheter.

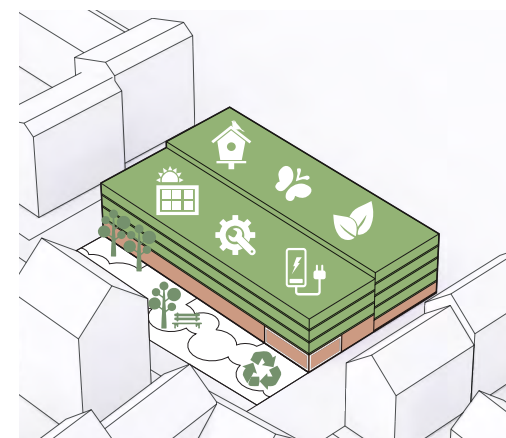
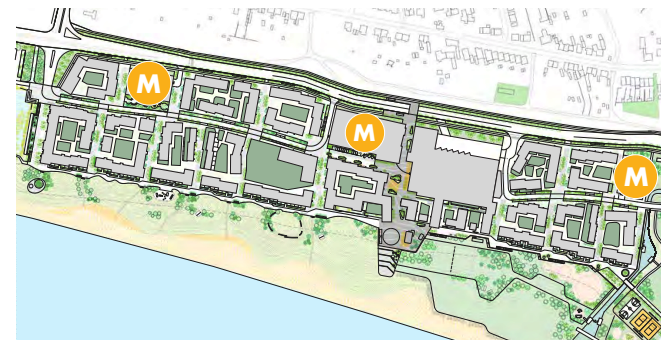
Fasadutformningen bör utgå ifrån material som tål slitage från väder och vind och där man ser åldrandet som en tillgång. Bottenvåningen bör gestaltningsmässigt skiljas ut från de övre våningarna för att skapa ett vänligare möte mot gaturummet. Upplysta entréer och god överblickbarhet i och

vid entréer är viktigt för att skapa trygghet under dygnets mörka timmar. Kontraster via omsorgsfull mönsterverkan och kombinationer av olika materialval uppmuntras. Skyltlägen ska noga övervägas och integreras som en del i fasadutformningen.

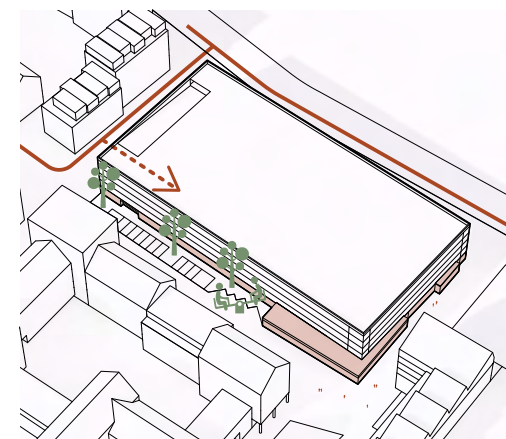
Mobilitetshusen i de två ytterlägena bildar med hjälp av riklig växtlighet på fasaderna två gröna oaser - gröna berg - och kan därmed bidra som en positiv del av Västra sjöstadens identitet. Ett rikt insekts- och fågelliv främjar den biologiska mångfalden i den nya stadsdelen. På tak och väggar finns även goda möjligheter för bikupor, fladderhusholkar, fågel- och fjärilsbon mm.

FÖRSLAG LÄMPLIGA FASADMATERIAL:

- Corten
- Trä
- Plåt
- Inslag och detaljer i betong, trä och natursten
- Växtväggar, fasadgrönka och gröna tak

En mix av funktioner, växtlighet och aspekter som bidrar till biologisk mångfald gör mobilitetshusen till viktiga noder i stadsdelen.

Delar av bottenplan i det centrala mobilitetshuset mot torget och ICA-butiken kan eventuellt komma att inrymma verksamheter.

Fasadgrönka, Foto: Kanozi

Däcket, FOJAB, fotograf Felix Gerlach

Fullriggaren, FOJAB, fotograf Dancing Cameras

3. UTFORMNINGSPRINCIPER BYGGNADER

3.2.1 HÖJDER KRINGBYGGDA KVARTER

Inom de kringbyggda kvarteren varierar våningsantalen omväxlande upp och ner i spannet mellan 1-8 våningar. Exakt var de olika höjderna förläggs är ej förutbestämt, utan skall optimeras under arbetet med detaljplanerna så att de stödjer bra dagsljusförhållanden, ett gott mikroklimat, solljus på innergårdar och ger en stadsmässighet ut mot gator och gränderna (samt håller sig inom överenskommen exploatering). I så lång utsträckning som möjligt skall samsynkning eftersträvas med omkringliggande kvarter.

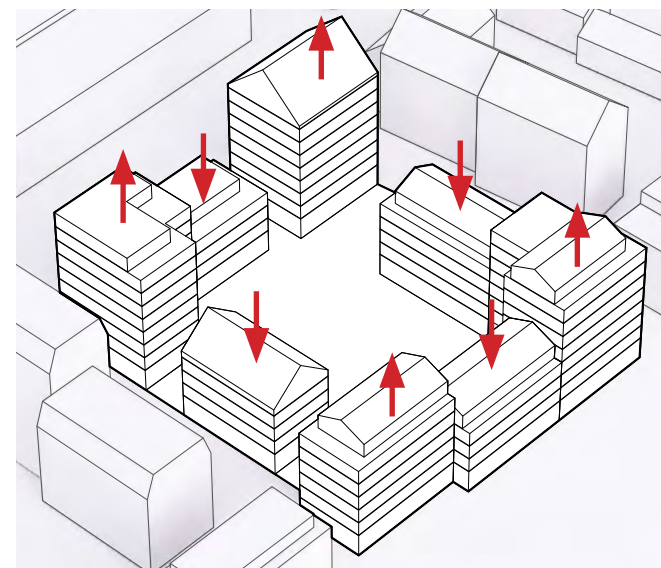
Höjdväxlingen främjar variation i bostadsformer och bidrar till att skapa ett skiftande och levande taklandskap. Olika typer av takutformningar uppmuntras och blir i kombination med frontespiser och takkupor en viktig del för att skapa den kontrast- och händelserika identiteten. En karaktäristisk

takform förstärker dessutom läsbarheten av ett kvarters respektive form- och färgpalett. Inom en palett hålls takformen med fördel sammanhållen och variationen sker primärt genom kontraster mellan de olika paletterna.

Fristående punkthus ger potential för fina utsiktsmöjligheter åt alla håll samt bryter upp kvartersstrukturen. Gavelmotiv i anslutningar till öppningar ger karaktär och visuella fondmotiv och skall bearbetas med stor omsorg.

FÖRSLAG LÄMPLIGA TAKTYPER:

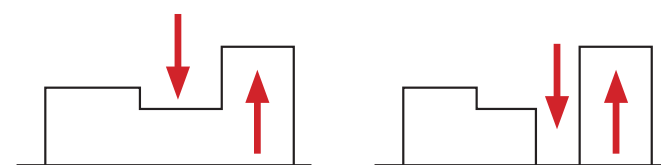
- sadeltak (symmetriska/osymmetriska)
- mansardtak
- indragna takvåningar
- sågtak mm

Variation i höjd inom varje kvarter stödjer visionen om en tillåtande och skiftande karaktär i stadsdelen.

Visionsbild Västra Sjöstaden, vy mot Sumpen, KANOZI arkitekter, rendering Adore Adore

Höjderna varierar omväxlande upp och ner och skapar ett skiftande och levande taklandskap

Fristående punkthus ger stora möjligheter till fin utsikt samt bryter upp kvartersstrukturen.

3. UTFORMNINGSPRINCIPER BYGGNADER

3.2.2 HÖJDER ÖPPNA KVARTER

Högt över strandlinjen är utsikten mot havet som bäst. Strukturen i de öppna kvarteren söder om befintlig Ica-butik skapar god förutsättningar för utblickar mot havet, oavsett om man bor i markplan eller högre upp.

Balkonger, takterrasser, kupor och frontespiser på byggnadsvolymer i ett varierande taklandskap som trappar ned mot havet blir karaktäristiska tillägg som ger byggnaderna i Sjöstaden en egen karaktär. De öppna gårdarnas höjder varierar men huvudstrukturen bygger på högre bostadsvolymer i nord-sydlig riktning som medger utblickar mot havet.

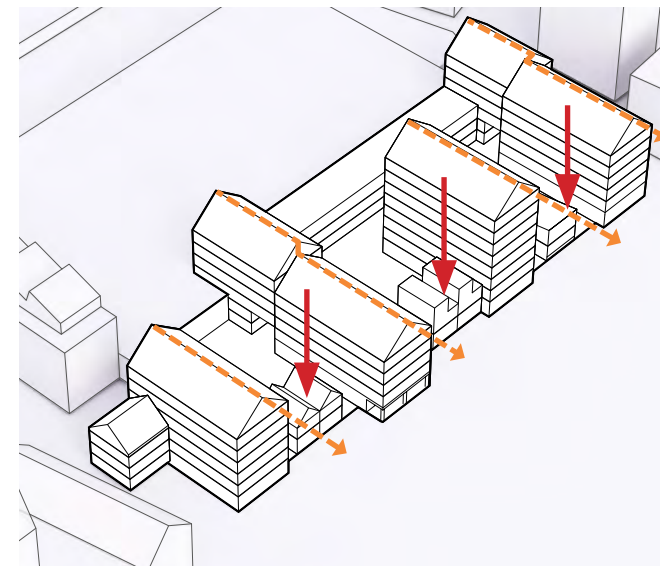
Mellan de högre volymerna finns utrymme för mindre komplementbyggnader eller enstaka stadsradhus.

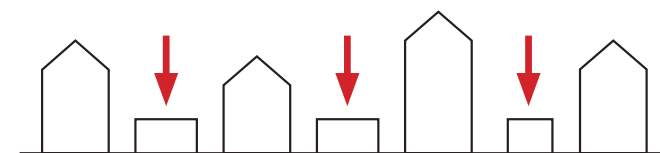
Tegelbränneriet Bäcklösa, FOJAB, rendering

Sigtuna Strandängar Kv. 17 & 18, FOJAB, rendering Ana Kunst

Huvudstrukturen i de öppna kvarteren bygger på högre bostadsvolymer i nord-sydlig riktning som medger utblickar mot havet.

Mellan de högre volymerna finns utrymme för mindre komplementbyggnader eller enstaka stadsradhus.

Visionsbild Västra Sjöstaden, vy mot Sumpen, FOJAB arkitekter

4. UTFORMNINGSPRINCIPER KANTZON

Kantzonerna blir viktig i mötet mellan det semiprivata och det offentliga stadsrummet. En medveten och omsorgsfull gestaltning av kantzonerna bidrar till ett levande gaturum och skapar förutsättningar för möten mellan boende och besökare i stadsdelen.

I en välfungerande stadsdel behöver många olika funktioner få plats och ett väl avvägt samspel mellan ytorna skall eftersträvas. Därför visas flera olika exempel på principer och lösningar för innehållet i kommande avsnitt. Funktioner som; cykelparkering, återvinning, sittplatser mm bidrar också till livet mellan husen och olika karaktär på kantzonerna ger en läsbarhet i stadsdelen. Innovativa och kreativa flerfunktionella lösningar uppmuntras.

De olika kantzonernas förutsättningar kommer till viss del som konsekvens av strukturen och studier av mikroklimatet i stadsdelen. Gränser och övergångar mellan olika zoner blir generellt viktiga att beakta. En balans mellan buffert och kontakt eftersträvas som ger ett fungerande och levande gaturum.

Extra vikt ska läggas vid utformningen av byggnadernas möte med gaturummet. Sockeln och de två första våningarnas fasader är de element som främst påverkar människans upplevelse i en tät stadsmiljö och ska därför ges en särskild omsorgsfull bearbetning och hög detaljeringsgrad.

Kantzonerna har olika förutsättningar och karaktärer och beskrivningen av utformningsprinciperna delas därmed upp i:

- Strandpromenaden
- Gränderna
- Stadsgata/Lokalgata
- Torget

4. UTFORMNINGSPRINCIPER KANTZON

4.1 STRANDPROMENADEN

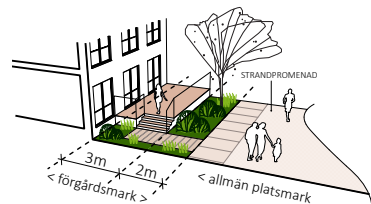
Bebyggelsen längs stranden får en varierad linje av indragna och utskjutande byggnadsroppar. I mötet mellan kvarteren och den allmänna platsmarken tillåts balkonger och terrasser på bottenvåning att spilla ut och ta plats i en bred förgårdsmark längs strandpromenaden.

Upphöjda terrasser växlas med mindre trappavsatser till terrasser i marknivå. Grönskande planteringszoner skapar buffert och smala privata gånger bidrar till kontakt. Det är viktigt att beakta principer kring det offentliga och semi-privata. Detta kan göras på olika sätt och är någonting som ska studeras vid både detaljplanering, bygglov och projektering. Uteplatser ska utformas med stor omsorg om material, vara en del av både byggnadens och gatans arkitektur.

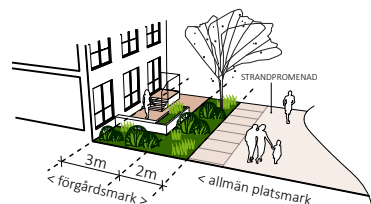
Cykelparkering och parkering för rörelsehindrade kan anordnas i anslutning till bostadshusens huvudentréer, medan angöring löses på den allmänna platsmarken längs strandpromenaden.

Växtlighetstyper inom kvartersmarken ansluter med fördel till planerad vegetation längs strandområdet och belysningen samordnas med belysningskonceptet för allmän plats. För exempel växttyper och beskrivning av belysningskoncept se vidare i Gestaltningprogram för allmän plats.

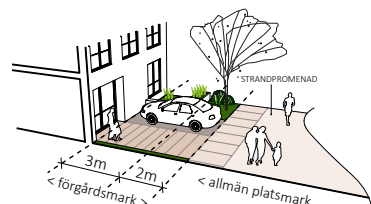
EXEMPEL INNEHÅLL FÖRGÅRDSMARK

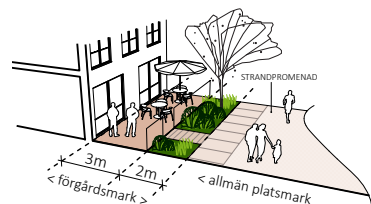
Upphöjd uteplats med trappa och smal gång genom planteringen ner till strandpromenaden.

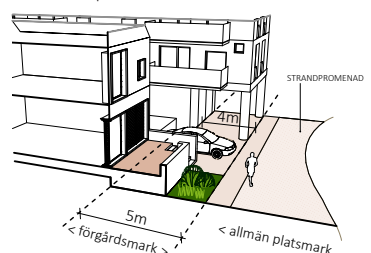
Trappavsats ner till uteplats i samma nivå som strandpromenaden, omgiven av planteringszon.

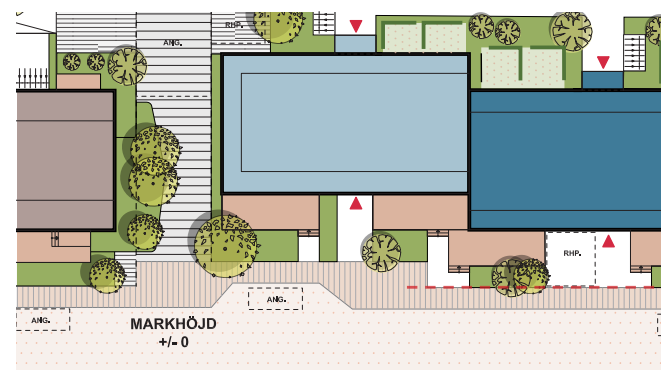
Entré med hårdgjord gång till strandpromenaden samt parkeringsplats för rörelsehindrad.

Lokalläge med uteplats och planteringszon i samma nivå som strandpromenaden.

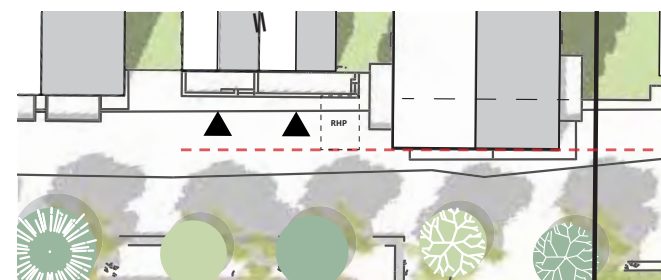

Framsjutande huskropp i de öppna kvarteren, upphöjd uteplats samt RHP.

Exempel på en skiftande byggnadslinje och förgårdsmark med terrasser, gånger och grönskande planteringszoner.

allmän platsmark > < förgårdsmark

Exempel på framsjutande huskroppar med gavel i gräns till allmän platsmark.

allmän platsmark > < förgårdsmark

Co-housing project av BLAUW People driven architecture

Förgårdsmark i Hyllie, Foto: SBF Trelleborg

4. UTFORMNINGSPRINCIPER KANTZON

4.2 GRÄNDERNA

Gränderna sträcker sig från norr till söder genom hela stadsdelen och skapar siktlinjer och visuell kontakt ner mot havet. Miljön präglas av stor andel grönska och utformas på de gåendes villkor. Här skall plats för lek, vistelse och kommunikationsytor beredas plats. Öppningar och passager in till kvarteren skapar knutpunkter där flöden från norr-söder korsar öst-västliga rörelser.

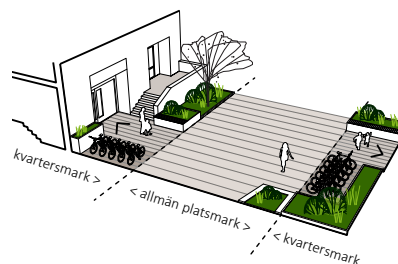
Förgårdsmarkens storlek varierar men är på flera håll extra bred för att ge plats till parkering för rörelsehindrade, ev UWS-system, utskjutande entréburspråk, skärmtak, planteringar, trappor och mindre privata terrasser. Cykelparkering kan anordnas i anslutning till entréer. Uteplatser ska utformas med stor omsorg kring material och utförs med fördel något upphöjd från gatans nivå och/eller gärna med växtlighet mellan den allmänna gatan och uteplatsen.

Då det är många funktioner som skall samsas inom en begränsad yta och gränderna har olika förutsättningar beroende på läge kommer väl avvägda prioriteringar att behöva göras mellan funktionerna. Funktionerna samordnas vidare med den allmänna platsmarkens innehåll. Gränsen mellan och principer för det offentliga och semi-privata ska studeras vidare både vid detaljplanering, bygglov och projektering.

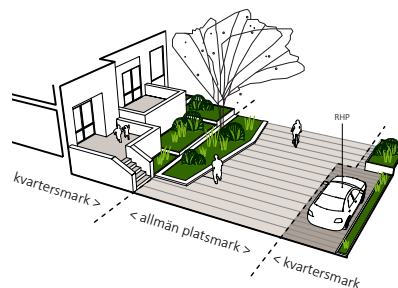
Val av växttyper inom kvartersmarken ansluter med fördel till planerad vegetation i de allmänna planteringarna. Belysningen samordnas med belysningskonceptet för allmän plats. *Se vidare i Gestaltungsprogram för allmän plats.*

Markbeläggningen på förgårdsmarken samspelar med den allmänna platsmarkens materialval av betongsten och rännadar i smågatsten. Gränserna skall gå att identifiera men bör hållas subtila och diskreta. Exempelvis kan samma materialtyp användas men i ett något avvikande format eller med en annan mönsterriktning. Alternativt arbetas gränsmarkeringar in med hjälp av tunna band av smågatsten.

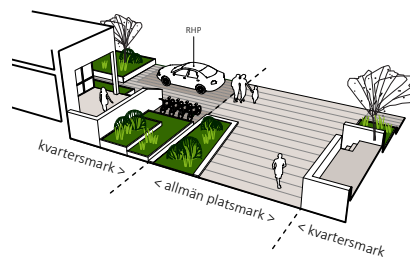
EXEMPEL INNEHÅLL FÖRGÅRDSMARK

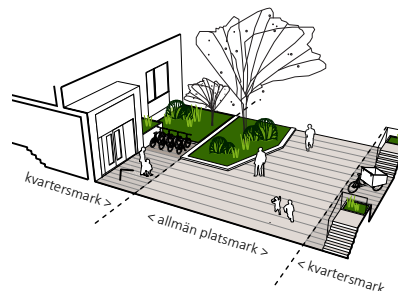
Huvudentré med cykelparkering och sittmöbler, upphöjda uteplatser och planteringar.

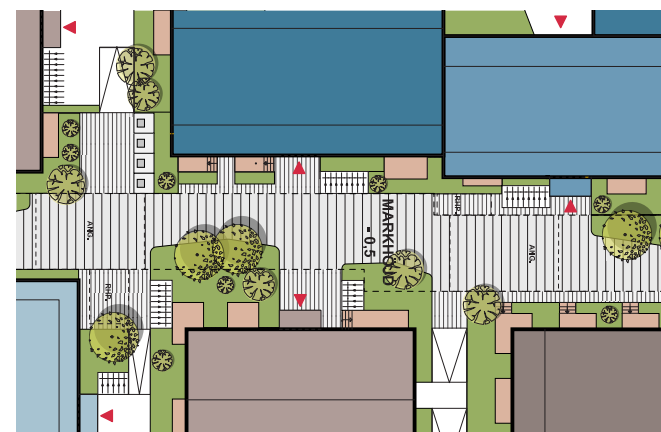
Upphöjda uteplatser, entrétrappor, planteringar och långsgående parkering för rörelsehindrad.

Upphöjda uteplatser, cykelparkering, planteringar och tvärställd parkering för rörelsehindrad.

Utskjutande huvudentré, cykelparkering, planteringar och mindre entrétrappor.

Principutformning för kantzonen i en av de södra gränderna.

Visionsbild Västra Sjöstad, vy gränd, KANOZI arkitekter, rendering Adore Adore

4. UTFORMNINGSPRINCIPER KANTZON

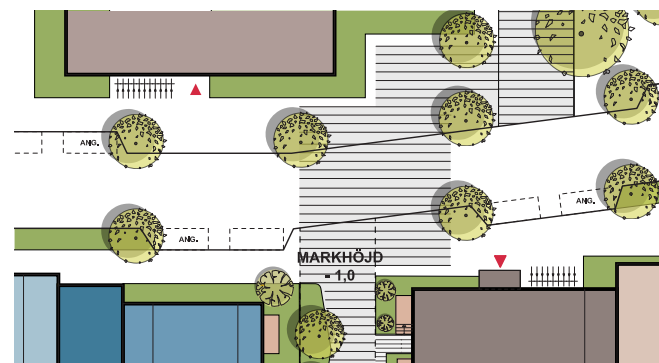
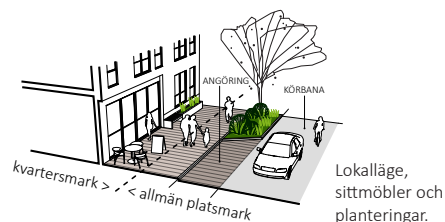
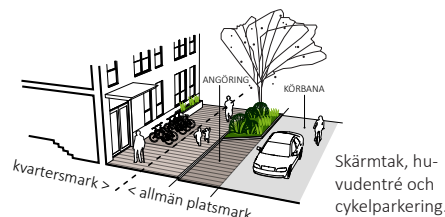
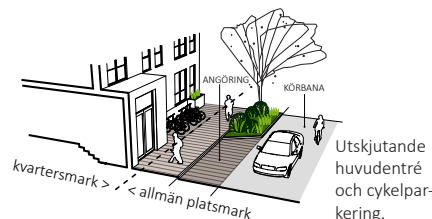
4.3 STADSGATA/LOKALGATA

I mötet med stadsgatan i norr och lokalgatan i stadsdelens mitt är miljöns karaktär mindre intim och bostadsbebyggelsen skall i än högre grad präglas av en tydlig stadsmässighet. Förgårdsmarken är här inte lika bred som längs gränderna och ligger i direkt anslutning till den allmänna platsmarkens gångstråk, som i sin tur är tydligt avskilda från körbanorna via vegetationsytor och angöringsfickor. Vid entréer på gavlar eller där huskroppar ligger något inskjutna kan en något bredare förgårdsmark finnas.

Huvudsaklig användning av kantzonen är plats för dräneringsledningar, samt yta för olika typer av entrésituationer, vindfång, smalare planteringar och enstaka cykelparkeringar för besökande.

Markbeläggningen på förgårdsmarken ansluter i huvudsak sömlöst till gångbanornas materialval av betongplattor. Samma sak gäller för valet av växttyper i planteringsytor längs med bebyggelsen och belysningen samordnas med belysningskonceptet för allmän plats. *För exempel växttyper och beskrivning av belysningskoncept se vidare i Gestaltungsprogram för allmän plats.*

EXEMPEL INNEHÅLL FÖRGÅRDSMARK

Visionsbild Västra Sjöstaden, stadsgatan, KANOZI arkitekter

Visionsbild, lokalgata, KANOZI arkitekter

4. UTFORMNINGSPRINCIPER KANTZON

4.4 TORG

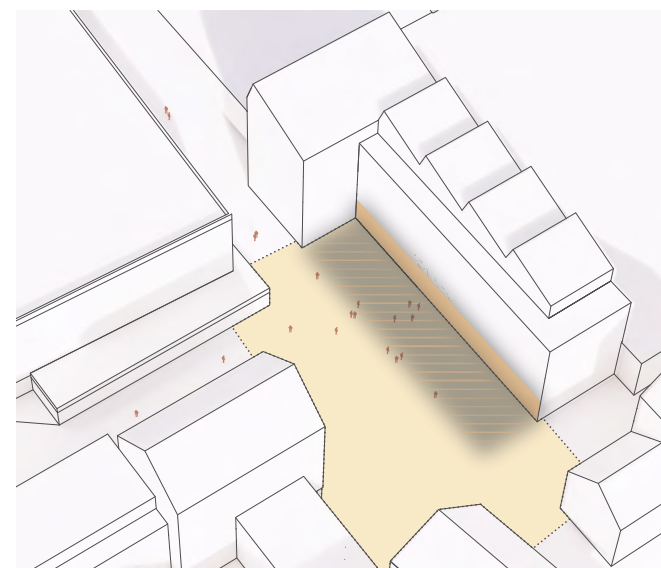
I mitten av planområdet bildas ett soligt inre torg som kantas av nya byggnader med bland annat en befintlig ICA-butik. I övriga byggnader finns ytterligare publika funktioner som tecknar sig även i byggnadernas utformning med markerade bottenvåningar. Från bostäderna ovanför kan de boende blicka ner mot Trelleborgs nya intima och stadsmässiga torg. För ett naturligt liv på torget under en stor del av dygnet får entréer till butik och byggnader en framträdande plats.

Livet får gärna sprida sig ut på torgytan och är alltid synligt och tydligt på förgårdsmarken där det finns plats för sittplatser och att delar av handeln stundtals flyttar ut. Gränsen mellan förgårdsmark och torgyta behöver inte vara synlig annat än möjligen diskret markerad i markbeläggningen eller genom torgets utformning. *Se vidare utformning av torget i Gestaltungsprogram för allmän plats.*

En zon av förgårdsmark framför butiken skapar potential för ett händelserikt och fungerande torg, där ICA-handlaren på kort varsel har möjlighet att flytta ut delar av handel och service på torgytan beroende på säsong och väder. Här finns

möjlighet att under sommaren arrangera uteservering/café, frukt- och jordgubbsförsäljning och under vintern glöggstånd och julgransförsäljning. Sittplatser och hantering av kundvagnar ska integreras i utformningen av torget och dess tillhörande kantzoner på ett smart, snyggt och funktionellt sätt.

Markbeläggning och utformning av torget ska anpassas både efter butikernas behov av funktionalitet och stadsbyggnadsmässiga behov av rörelse och rumslighet. Kunder till ICA-butiken behöver exempelvis på ett enkelt, bekvämt och rationellt sätt kunna köra även fullastade, tunga kundvagnar mellan parkeringen och butikens entré, såväl sommar som vinter. På torgets allmänna delar kan man parallellt tänka sig mer publika händelser; allt från konserter till marknad. Exakt omfattning av förgårdsmarken i relation till den allmänna platsmarken definieras i detaljplaneskedet.

Torget och den multifunktionella förgårdsmarken mot ICA-butikens entré.

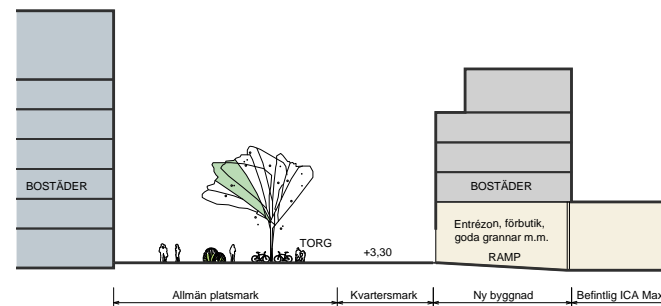
ICA fastigheter, FOJAB, Krupinska/Krupinska, rendering

Kvarteret Lilla torg, fotograf Werner Nystrand

Foajén, FOJAB, fotograf Felix Gerlach

Förgårdsmarks storlek framför butiken skall anpassas för att såväl butik som torget ska fungera väl. Exakt omfattning definieras i detaljplaneskedet.

5. UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR

I den nya stadsdelen planeras för både öppna och kringbyggda kvarter. Bostadskvarteren ligger i ett öppet läge mot havet och Västra Sjöstaden ska även bli en plats för många besökare som kommer till stranden, strandpromenaden och det inre torget med tillhörande handel. Bostadsgårdarna erbjuder då ett alternativt stadsrum med inre, intimare och mer skyddade mötesplatser.

För att fånga gårdarnas olika förutsättningar beskrivs de var för sig. De kringbyggda kvarterens innergårdar har potential att bli skyddade gröna oaser, med lummiga vistelseytor skyddade från vinden. De öppna kvarteren innergårdar har andra förutsättningar där vyerna mot havet är prioriterade framför den skyddade platsen. Sol, havsbris och ljud från vågar och strandaktiviteter tillåts sprida sig in i kvarteren.

Gemensamt för de båda typerna av gårdar är att platsens förutsättningar ska tas till vara och nyttjas som en resurs i planering och utförande, att barnperspektivet ska vara vägledande samt att rörelse inom och mellan kvarteren ska främjas. På så vis förstärks det nya området platsförankring ytterligare liksom förutsättningarna för en levande stadsdel.

Flera olika funktioner ska få plats på gårdarna. Några saker kommer påverka kommande detaljutformning på ett mer övergripande sätt och därmed har de fått separata beskrivningar med utformningsexempel och resonemang kring principer för gestaltningen:

- Inre stråket
- Dagvattenhantering
- Cykelparkering

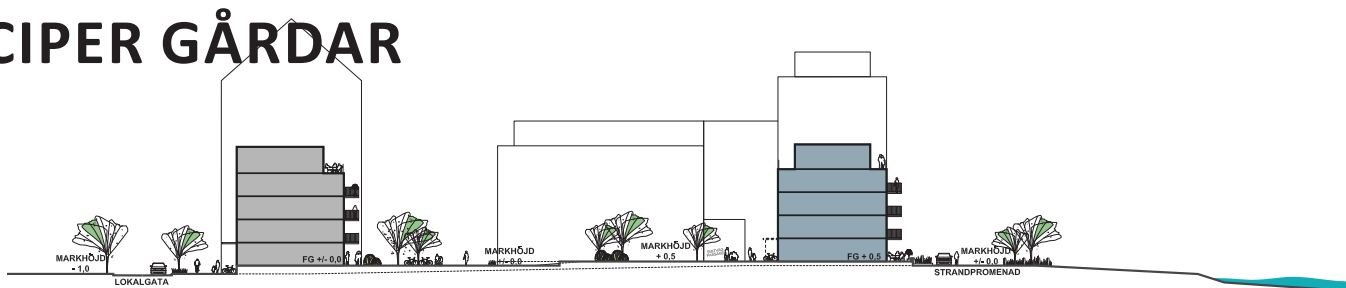

5. UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR

5.1 KRINGBYGGDA KVARTER

De kringbyggda kvarterens innergårdar blir skyddade gröna oaser. Här finns lummiga vistelseytor skyddade från vinden och det tidvis råa klimatet som ett strandnära läge kan medföra. Bostadshusens bottenvåning kommer ligga upphöjd från omgivande gator och från strandstråket sjunker tvärgatorna ner mot den inre lokalgatan med en höjdskillnad på cirka en meter. Det innebär att det inom gårdarna ska få plats med ramper samtidigt som tex parkering för rörelsehindrade i vissa fall kan behöva anordnas inne på gården. Även gårdarna kommer i vissa lägen behöva utföras i olika nivåer. Höjdskillnaderna planeras med omsorg och tas tillvara så att de blir en tillgång och positiva rumsliga inslag.

På gårdarna får plats för tex cykelförråd, växthus och miljöhus på ett genomtänkt och väl avvägt sätt samsas med yta för odling, gemensamma uteplatser, privata terrasser och platser för lek och rörelse. Barnperspektivet tillsammans med riklig grönska är två viktiga utgångspunkter i planeringen av gårdarna.

Belysningen samordnas med stadsdelens övriga ljussättning. Den ska även stödja det sk Inre stråket och ge en trygg rörelse där kvällstid. Gränser mellan det privata, semiprivata och offentliga blir viktiga aspekter att beakta och ska hanteras med stor omsorg. Gränserna kan vara subtila likväl som tydligt avläsbara, oavsett blir en medveten hantering av materialval,

siktlinjer och planteringsytor av stor betydelse.

Gårdarna kommer vara genomsläppliga till stor del för att hantera dagvattnet och växter bör anpassas till de förhållande som råder i ett skyddat läge nära havet. För exempel passande växttyper se Gestaltungsprogram för allmän plats.

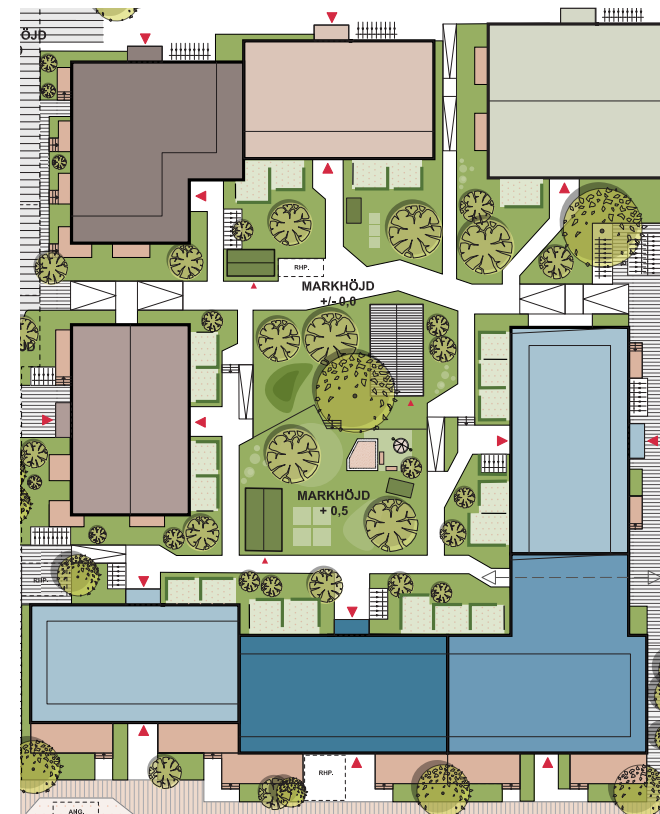
Visionsbild Västra Sjöstaden, gårdsvy, KANOZI arkitekter

Norra Djurgårdsstaden, etapp Norra 2, Fotograf Jansin & Hammarling

Köpenhamn, innergård, Foto: KANOZI

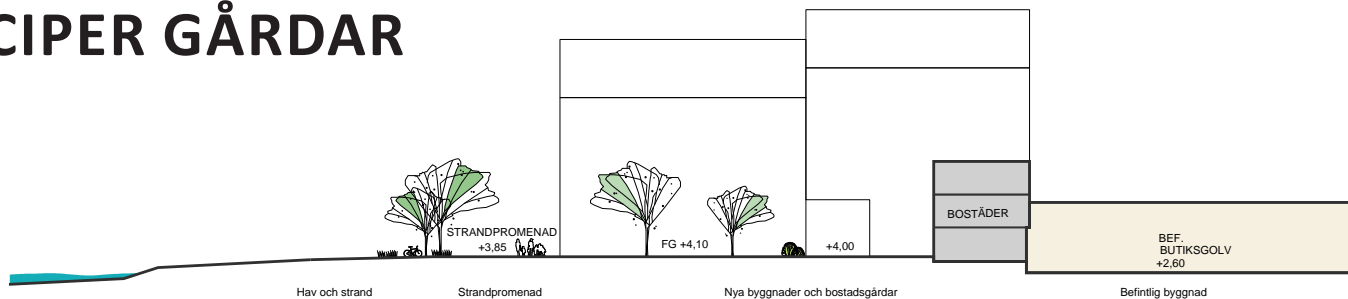
Exempel på gårdsmiljö med varierande markhöjder, ramper och ett körbart stråk.

5. UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR

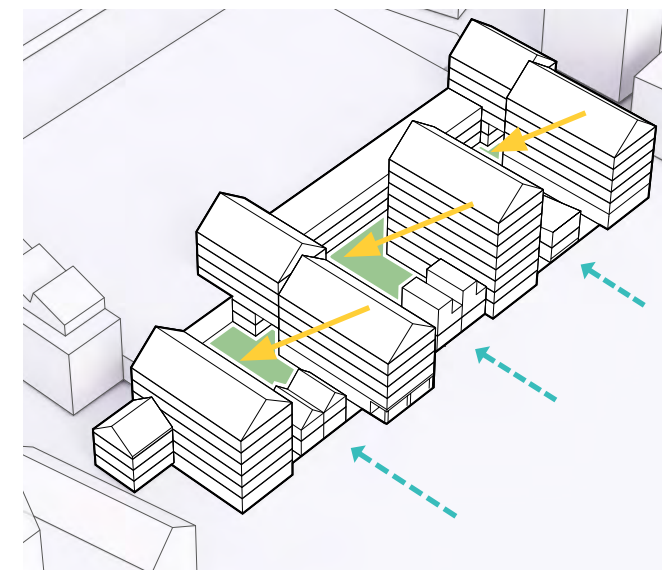
5.2 ÖPPNA KVARTER

I de öppna kvarteren i centrala delarna av Västra sjöstadens är vyerna mot havet prioriterade framför den skyddade innergården. Husvolymerna blickar ståtligt ut över havet medan sol, havsbris och ljud från vågar och strandaktiviteter tillåts sprida sig in i kvarteren. Gårdarna mellan husen kommer också delvis öppna sig mot havet, vilket även här ger möjlighet till utblickar, eller åtminstone glimtar av havet, i marknivå. Samtidigt gör de öppna gårdarna att man är lite mer utsatt för vind, vilket är en oundviklig konsekvens av läget utmed havet. Detta medför att det är extra viktigt att på gårdarna skapa skyddade platser för umgänge och lek. En kombination av häckar/växter och andra vind- och väderskydd kan bli aktuellt.

Det inre stråket, som passerar genom de öppna kvarteren, gör det också viktigt att orientera privata platser på ett sådant sätt så att de verkligen blir privata, medan exempelvis cykelparkering företrädesvis orienteras nära entréer och stråket. Inom de öppna gårdarna är en målsättning att skapa en balanserad mix av skyddade uteplatser och lekytor samtidigt som en del av gårdsytan kommer behövas tas i anspråk för praktiska funktioner såsom exempelvis cykelparkering och angöringsytor.

Principutförning öppna gårdar och inre stråk genom öppna kvarter.

Gårdarna öppnas delvis upp mot havet för att släppa in sol och medge utblickar.

Kajplats, FOJAB, rendering

Visionsbild Västra Sjöstadens, FOJAB

Koega Kyst Strandpark, Arkitekt och landskap: Juul Frost

Dokumentet, FOJAB, fotograf Felix Gerlach

5. UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR

5.3 DET INRE STRÅKET

Bostadskvarteren ska med släpp, öppningar och mindre portiker utformas så att de ger möjligheter för en passage genom och mellan de olika innergårdarna. Gårdarnas markbeläggning, belysning, placering av planteringar och andra funktioner skall också syfta till att stödja tillgängliga och trygga passagemöjligheter. På så vis erbjuder den byggda strukturen en alternativ rörelse genom stadsdelen.

Minst två släpp eller öppningar per kvarter skall finnas. Bostadskvarteret direkt väster om torget (kv F) är undantaget för att där stärka rörelsestråket mellan parkeringshuset och bostadskvarteret. Öppningarnas placeringar behöver inte anpassas så att ett tydligt gent stråk bildas, rörelsen är snarare av karaktären smitvägar - likt sträddet - som kan ge allmänheten, i synnerhet barnen, en möjlighet att obehindrat ta sig mellan gårdarna på en vindsyddad upptäcktsfärd, även om den tar några minuter längre.

När det inre stråket passerar de öppna gårdarna är det viktigt att hitta en balans mellan gårdens behov av privata funktioner för de boende och möjligheten att kunna använda det inre stråket på ett sätt som känns bekvämt för både boende och användare.

Stråket bör formges med stor variation, både för att upplevelsen för de som passerar ska bli så rik som möjligt och för att tillåta en variation i utformningen av gårdsmiljöerna.

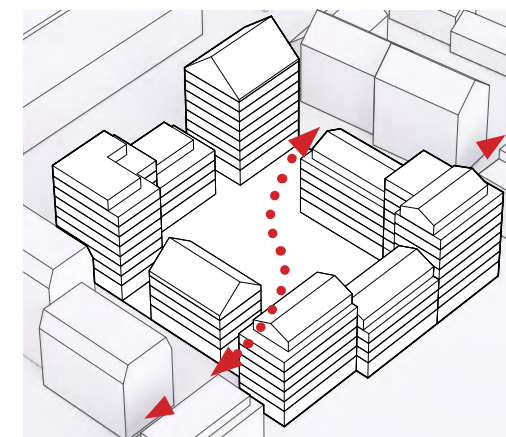
Limhamns Sjöstad, Malmö, KANOZI arkitekter

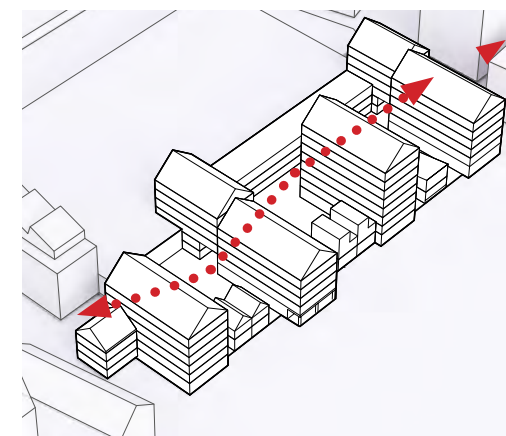
Vesterbro, Köpenhamn, Foto: KANOZI

Sydhavnen, Köpenhamn, Foto: KANOZI

Exempel som visar hur två släpp medger en möjlig rörelse genom bostadskvarterets innergård.

Stor vikt skall läggas vid att finna en bra balans mellan de privata boendefunktionerna och det inre stråkets passagemöjlighet.

Visionsbild Västra Sjöstaden, inre stråk, KANOZI arkitekter

5. UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR

5.3 DAGVATTENHANTERING

Innergårdarna rymmer stora möjligheter till fördröjning av dagvattnet. Utan källare och parkering under gården finns bra potential för växter, träd och stor andel genomsläppliga ytor. Gröna tak på olika gårdshus som tex miljöhus, cykelföråd och växthus uppmuntras då de bidrar till fördröjning och grönska som i sin tur blir visuellt närvarande för de boende.

Dagvattnet bör betraktas som en resurs som kan tillföra mer värden för boendemiljön, samtidigt som vattnet renas och fördröjs. Insamling av dagvatten kan anslutas till bevattning av planteringar och odling på så väl innergården som de privata terrasserna och balkongerna. I planering av lekplatserna kan dagvattenhanteringen dessutom ges en både lekfull och pedagogisk utformning. Genom att anordna växt- och regnbäddar som en integrerad del av landskapsarkitekturen på exempelvis de större innergårdarna tillförs även estetiska värden samtidigt som regnbäddarna bidrar till att omhänderta större vattenmängder vid skyfall.

Foto: Veg Tech AB

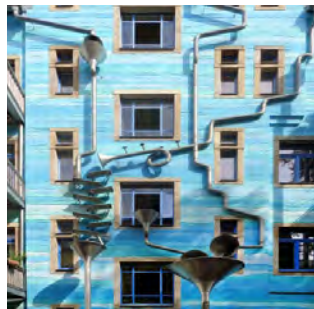
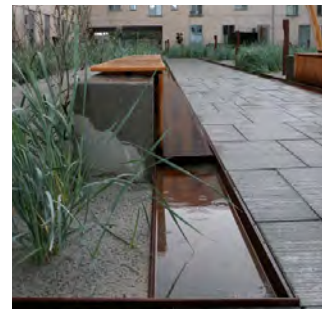

Foto: Horst Schwalm från Pixabay

Koeye Kyst Strandpark, Arkitekt och landskap: Juul Frost Arkitekter

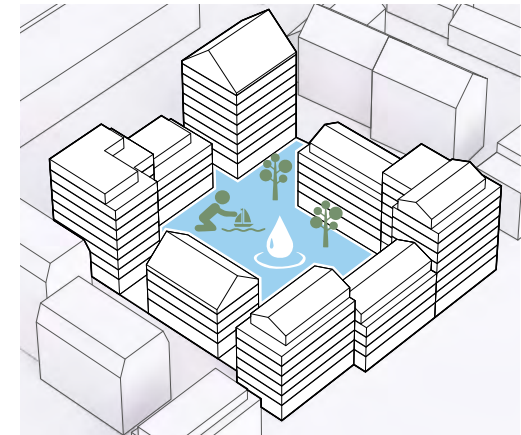
Foto: Veg Tech AB

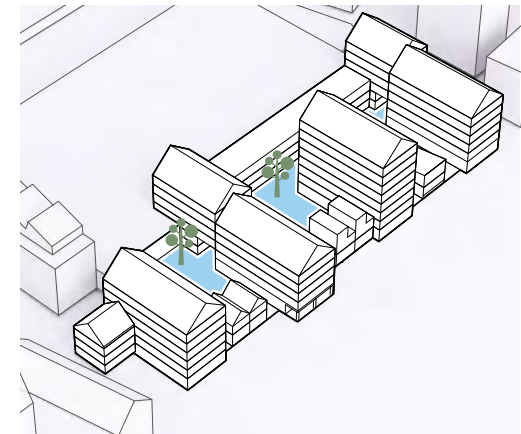
Norra Djurgårdsstaden, Foto: Lennart Johansson, Stockholms stad

Vattenlek, Foto: Stiliom AB

Genom att hantera dagvattnet som en resurs kan mervärden för boendemiljön tillföras samtidigt som vattnet renas och fördröjs.

Utan källare och parkering under gården finns bra potential för växter, träd och stor andel genomsläppliga ytor.

5. UTFORMNINGSPRINCIPER GÅRDAR

5.5 CYKELPARKERING

En stor andel cykelparkering kommer behöva lösas på kvarterens innergårdar, varvid välplanerade och platsoptimerade cykelparkeringslösningar av olika sorter blir en viktig faktor att ta hänsyn till i planeringen. Allt från den lilla barncykeln till den stora lådcykeln behöver finna en välfungerande plats. Lösningarna kommer att variera från kvarter till kvarter för att på bästa vis anpassas till varje enskild gårds fysiska och behovsmässiga förutsättningar.

Tillräcklig plats för innergårdarnas övriga funktioner skall noga beaktas vid planeringen av cykelparkering. Ett väl avvägt samspel mellan ytorna skall eftersträvas och innovativa flerfunktionella lösningar uppmuntras. God och trivsam belysning, gärna integrerad växtlighet och genomtänkt design ger både praktiska och estetiska kvalitéer.

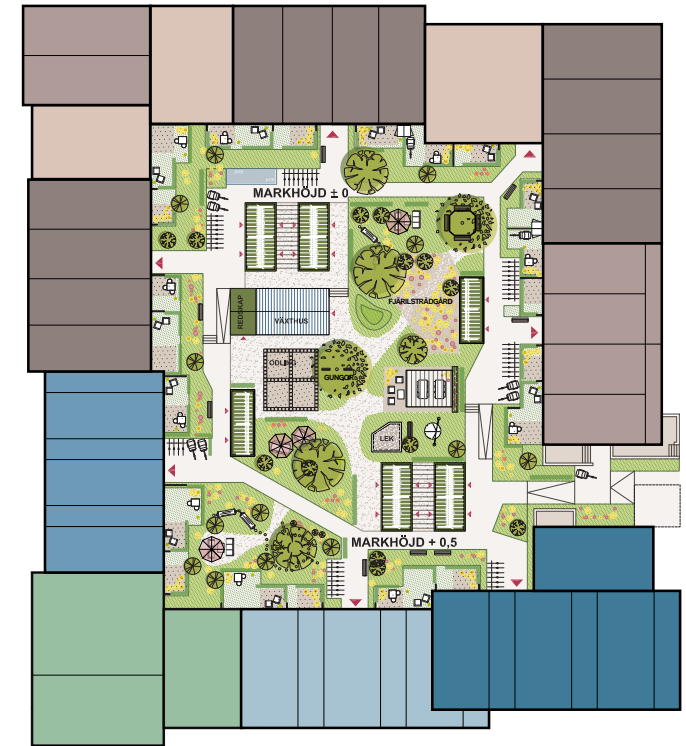
Lösningar i 2-våningsställ och skyddade cykelplatser som anordnas i kompletmentbyggnader kan fungera som rumsskapande element på gårdarna. De kan med fördel delas upp i mindre enheter och placeringarna behöver vara noga avvägda för att stödja gårdarnas övriga funktioner. Rikligt med grönskande inslag och helt eller delvis genomskiktiga väggelement uppmuntras.

Parkering i 2 vån och klättrande grönt, HITSA, Foto: Eskerod

Norra Djurgårdsstaden, kv Hornslandet, Foto: Stockholms stad

Exempel på gårdsmiljö kringbyggt kvarter. Cykelparkering i olika former behöver samsas och samspela med grönska och övriga funktioner på innergården.

Uteplatser och cykelparkering omgiven av grönska, Foto: Midroc/Serneke

Cykelparkering med integrerad grönstruktur, Foto: KANOZI

Plats för cyklar i olika storlekar, HITSA, Foto: Eskerod

Cykelställ med grönt golv, HITSA, Foto: Eskerod

6. INSPIRATIONSBILDER

TAKFORMER, MATERIAL OCH UTTRYCK

Kajplats, FOJAB, foto: Markus Linderoth

Trummens Strand, FOJAB, foto: Anders Bergön

Masthuggskajen, KANOZI, rendering

Citadellskajen, KANOZI arkitekter

Brunnshög Mariehus, FOJAB, rendering

Kanoten, KANOZI, rendering

Foto: SBF Trelleborg

Nya Hovås, KANOZI arkitekter

Norra Djurgårdsstaden, foto Jansin & Hammarling

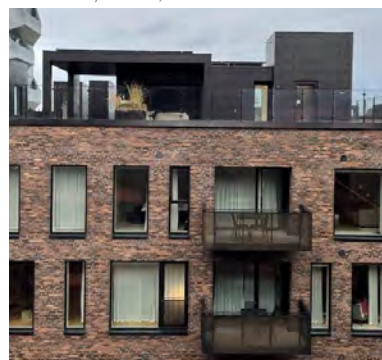
Norra Djurgårdsstaden, kv Hornslandet, foto: Stockholms stad

Dokumentet, FOJAB, foto: Felix Gerlach

Dockan, FOJAB, foto: Dancing Cameras

Nordhavn, Köpenhamn, foto: KANOZI

Vesterbro, Köpenhamn, foto: KANOZI

Västra Allén, KANOZI, rendering: Skanska

Norra Djurgårdsstaden, foto: Eric Cung Dinh

6. INSPIRATIONSBILDER

KANTZONER, MATERIAL OCH UTTRYCK

Berghthora gårdrum, landskapsarkitekt: VEGA landskab Aps

Dokumentet, FOJAB, foto: Felix Gerlach

Nordhavn, Köpenhamn, foto: KANOZI

Co-housing project, BLAUW People driven architecture

Nya Hovås, KANOZI Arkitekter

Foto: David Z från Pixabay

Sydhavnen, Köpenhamn, foto: KANOZI

Köpenhamn, foto: KANOZI

Nordhavn, Köpenhamn, foto: KANOZI

Foto: Jackie Chance från Pixabay

Köpenhamn, foto: KANOZI

Sorgenfri, Malmö, foto: SBF Trelleborg

ICA fastigheter, FOJAB, Krupinska/Krupinska, rendering

